

LBRIS

We know
books

Mihai Adrian Hotca

GAȘCA DE LA **DREPT**

O poveste din vremea studenției

EDIȚIA A II-A

Universul Juridic

București

- 2025 -

Cuprins

Cuvânt-înainte	11
Preambul	13
Capitolul I	
Începutul studenției, sfârșitul inocenței	17
Capitolul al II-lea	
Lucrurile au căpătat sens	80
Capitolul al III-lea	
Treaba devine serioasă.....	122
Capitolul al IV-lea	
Începutul sfârșitului	166
Capitolul al V-lea	
Absolvirea.....	207

Cum spuneam, într-un admirabil exercițiu de imaginație și arhitectură narativă, scriitorul se neastâmpără artistic și aduce în fața cititorului un colaj viu de scene și întâmplări trăite și atent relatate în scris de la cursuri și din viața privată, de morale antologice și mai ales de temeri, frământări și polemici.

Lucrarea profesorului Mihai Hotca are nu doar meritul de a strecura cu har, pe nesimțite, după o binevenită selecție, informații atât de necesare consolidării culturii juridice și generale, care țin de dreptul public și privat, ci etalează și virtuțile unui șir de dezbateri libere, neîncheiate.

Cu un ochi larg deschis, autorul nu omite să intre argumentat și profund în anumite subiecte care provoacă și neliniștesc întreaga comunitate juridică: impactul tehnologiilor emergente (digitalizarea, sistemele de inteligență artificială și robo-tica) asupra profesiei, starea democrației, șansele de contracarare și combatere a corupției, controversele din domeniul Dreptului penal, disputele pe temele iliberalismului și neomarxismului etc.

Simplu și deschis, fără metafore prețioase, stridente și volute de stil, Mihai Hotca re trăiește în fața cititorilor secvențe din studenție și de la catedră, demonstrând că și la tinerețe poți să îți scrii parte din memorii. Că dragostea sa neștirbită față de profesia aleasă, Dreptul, irumpe și contagiază, înalță și aduce lumină în Cetate.

1 septembrie 2021
Cristian Pavel

Preambul

Înainte de a vă spune povestea care urmează, permiteți-mi să vă salut cordial și să fac câteva precizări introductive.

Dacă v-ați întrebat cu cine stați de vorbă, vă spun chiar acum: cu povestitorul sau, dacă vreți un alt apelativ, puteți să-mi spuneți „cronicarul”.

Pe cei care nu sunteți decisi să lecturați conținutul poveștii vă provoc să vă încumetați să-l citiți totuși, fie și numai pentru simplul motiv că vă voi purta prin universul meu de idei și pariez că, aproape sigur, îl veți considera diferit de-al vostru. Dacă-l veți găsi interesant, voi fi de-a dreptul încântat; dacă-l veți considera plictisitor, voi fi un pic trist. Însă, indiferent de concluzia pe care o veți trage la final, vă mulțumesc anticipat pentru efortul de a lectura cartea și vă rămân dator.

Am scris ceea ce urmează într-o vară capricioasă, pentru a conserva o parte dintre gândurile ce-mi inundau mintea de ceva vreme. În acest mod, am considerat că voi putea avea un *modus vivendi* cu gândurile mele, permițând armoniei interioare să se reinstaleze în sufletul meu. După ce le-am scos din forul meu interior și le-am consemnat spre neuitare, mi-a trecut prin aceeași minte ideea să dau o șansă materialului rezultat. Așa am hotărât să-l public, nutrind speranța că el va trezi un oarecare interes în rândul celor care se vor încumeta să-l citească, dar fără să aibă mari așteptări. Așadar, vă rog să nu fixați nivelul

așteptărilor mai sus de cel al unei lecturi ușoare de vacanță!

Din noianul de fapte și evenimente, reprezentate pregnant și recurent în mintea mea, care nu mi-au dat pace o vreme, pentru povestea ce urmează am ales câteva, decupate după criterii subiective. Subiectivitatea mea nu înseamnă că am scris doar ceea ce mi s-a părut a fi interesant, ci, dându-mă pe mine la o parte, am încercat să-mi imaginez ceea ce v-ar fi plăcut să aflați, încercând să mă transpun în pielea dumneavoastră.

Evident că, deși m-am străduit, nu am reușit să selectez acele episoade care satisfac toate gusturile domniilor voastre – cititorii. Nu am izbutit, deoarece aveți gusturi foarte diverse, astfel că, dibuind pe unele, le-am ratat sigur pe altele, știut fiind că uneori gusturile noastre sunt nu numai diferite, ci și contradictorii, excluzându-se reciproc. Însă fărâma de mândrie care-mi păstrează modestia viguroasă mă determină să susțin că fiecare dintre voi veți găsi pe parcursul lecturii, dacă nu părți consistente, măcar câteva fragmente sau cuvinte care au potențialul să vă atingă sufletul. Dacă ceea ce am afirmat se va întâmpla, atunci eu voi fi fericit.

Dacă privim spre „măruntaiele” societății, constatăm că vremurile sunt complicate și poate ar merita să discutăm puțin despre ele și, eventual, să le analizăm. Nu vă voi pune la încercare răbdarea și nici îngreuna lectura cu relatări despre probleme de natură politică. Nu o voi face întrucât nici nu am poftă să o fac, având o

oarecare indigestie la consumul de politică, așa că, cel puțin deocamdată, vă propun să facem abstracție de contextul politic al poveștii și să ne concentrăm asupra chestiunilor sociale, personale și profesionale legate de personajele noastre.

Fiind o carte despre studenții care urmează cursurile unei facultăți de drept, m-am gândit că titlul potrivit ar fi unul care surprinde reperatele în jurul cărora orbitează povestea.

Gașca de la Drept este titlul sub care ofer cititorilor o narațiune despre viața de student, cu părțile ei agreabile și cele mai puțin agreabile, cu idiosincraziile inerente studenției, dar și cu frumusețea curajului și inspirației de care dau, deseori, dovadă cei ce frecventează studiile universitare – o frumusețe incomparabilă cu oricare alta, din alte cicluri de învățământ.

Studiile academice le parcurgem fiind adulți; ele constituie baza teoretică a profesiilor noastre, reprezintă locul în care găsim surse multiple ale prieteniei mature și în care întâlnim ocazii suficiente pentru a ne descoperi vocațiile profesionale, dar și posibili viitori parteneri de viață. Pentru cei care studiază la universități, fragmentul de viață petrecut în mediul academic este unul care nu numai că nu poate fi uitat vreodată, dar este cel mai mare furnizor de amintiri minunate și speciale.

Perioada studenției constituie oportunitatea unică ce ne permite să încercăm și să parcurgem drumuri nebătătorite, să întâlnim oamenii care ne pot marca întreaga viață profesională sau personală și să dobândim *imunitate socială*. Când spun

imunitate socială mă gândesc la rezistența în fața vicisitudinilor vieții sau a relațiilor toxice și, poate surprinzător, la arta de a preschimba situațiile defavorabile în situații avantajoase ori de a deprinde tehnica temperării succesului, când acesta riscă să ne aducă beția puterii. Printr-o metaforă, *imunitatea socială* poate fi considerată ca o *haină de vremuri grele*.

Mediul universitar este un privilegiu aflat la dispoziția studenților, iar aceștia pot profita de calitatea deosebită a profesorilor, de interacțiunile cu ceilalți studenți, precum și de posibilitățile extraordinare de documentare și studiu. Schimbul de idei cu universitarii și colegii, dar și accesul la izvoare de învățare mai greu accesibile ori mai puțin cunoscute oferă un *buchet de oportunități*.

Viața fără perioada studenției este, fără îndoială, mai săracă.

*În așteptarea impresiilor dumneavoastră,
vă salut cu prețuire!*

M.A. Hotca

Capitolul I

Începutul studenției, sfârșitul inocenței

Era vremea de început a studenției, iar Cronos s-a oprit o clipă, pentru a-i privi pe tinerii studenți inocenți. Privindu-i, s-a minunat de ceea ce vedea, fiind fermecat de tinerețea și nevinovăția lor. După momentul de reverie trăit, acesta a tras aer adânc în piept, a expirat și apoi a continuat călătoria sa implacabilă, dar cu-n oarecare regret: a trebuit să plece, deși ar mai fi zăbovit măcar câteva clipe în contemplațiune.

Protagoniștii

Printre eroii acestei narațiuni se numără Teo, Ema, George, Gabriel, Ana, Igor și Simion, șapte studenți la Drept, aflați în primul an de studii, care fac parte din grupa H. Sigur, pe parcurs, vor apărea și alte personaje în poveste. Cu excepția lui Gabriel și a lui George, toți ceilalți s-au cunoscut în pauza cursului de Drept civil, primul la care protagoniștii din poveste au participat, când Teo, o tipă exuberantă și directă, pe un ton ridicat, s-a adresat mulțimii dezorganizate de studenți, aflați în pauză, strigând realmente:

– Eu sunt Teo, colega voastră, și aș vrea să fac cunoștință cu voi toți, dar nu cred că se poate,

așa că azi mă mulțumesc să-mi cunosc colegii din grupa mea, H. Este cineva din grupa H pe aici?

După întrebarea rostită, suficient de tare cât să atragă atenția celor din apropiere, lansată în zgomotul difuz produs de interacțiunile timide ale tinerilor, aflați în prima lor recreație studențească, din masa de tineri încărcăți cu speranțe și emoții s-a desprins Ema, o altă studentă, care s-a apropiat de Teo cu mâna întinsă, pregătită să se prezinte. Când a ajuns la mică distanță de Teo, luminată pe chip de un curaj firav, dar păstrând încă o oarecare timiditate, destul de aproape cât să-i poată atinge acesteia mâna, a spus:

- Bună! Eu sunt Ema și mă bucur să te cunosc. Știi că ai tupeu?

- *Hello!*, a răspuns Teo. Cred că am un pic de curaj, n-aș vrea să-i zic chiar tupeu, însă, indiferent cum i se spune, îl țin în frâu să nu dea pe-afară. Adică, lăsând modestia la o parte, am atât curaj cât este necesar să nu mă înghită marea de studenți, că vorba aia: „*are și modestia mândria ei!*”. Am zis-o! Ha! Ha! Așa cum am spus mai devreme, numele meu este Teo și îți mulțumesc că ai dat curs așa, atipic, invitației mele, azvârlite în larma studențească.

- Și eu îmi doresc să cunosc colegi, de aceea am răspuns cu plăcere imediat ce am auzit că ești din grupa H, a spus Ema. Sper ca, după ce ne vom cunoaște mai bine, să legăm o prietenie. Îmi place stilul tău. Și, cel puțin pe moment, nu cunosc alți colegi de facultate.

- Adică, dacă tot n-ai alte opțiuni... mă alegi pe mine, a adăugat ironic Teo.

- N-am vrut să sune chiar așa, a adăugat Ema, în spatele a două pete de roșeață simetrice în obraji.

- Am glumit. Nu te panica, fată, a revenit Teo, spulberând orice semnificație peiorativă.

- M-ai liniștit, a mai zis Ema, greu de auzit.

În timp ce dialogul celor două s-a lungit cu schimburi de amabilități și întrebări de socializare, în vorbă s-au insinuat alți doi băieți din grupa H, George și Gabriel, care păreau a fi prieteni. Desigur, nu m-am înșelat. Am aflat că s-au cunoscut cu ocazia înscrierii la facultate și, între timp, au devenit amici: s-au întâlnit frecvent toată vara fie la o bere, menită să atenueze efectele verii caniculare, fie, pur și simplu, pentru a discuta despre pregătirea începerii activității studențești. Dintre cei doi, primul s-a prezentat Gabriel, după care a venit rândul lui George. Amândoi au trăit un plăcut sentiment de bucurie, care putea fi citit ușor pe fețele lor, generat de faptul că au întâlnit două colege ce păreau a fi „de gașcă” – așa cum i-a șoptit George la ureche lui Gabriel, într-un moment în care Teo și Ema discutau între ele și nu erau atente. În răstimpul în care cei doi încercau să se lămurească dacă este cazul să inițieze un dialog sau să lase această inițiativă fetelor, de grupul celor patru s-au apropiat Ana și, aproape simultan, alți doi – Simion și Igor. După obișnuitele prezentări și după ce au schimbat numere de telefon sau adrese de e-mail, Teo i-a asigurat că va crea grupul *Gașca de la Drept*, în aplicația *WhatsApp*, clipă în care

profesorul i-a anunțat că urmează partea a doua a prelegerii, chemându-i în amfiteatru.

Au reintrat la curs, s-au așezat pe cât posibil în aceeași zonă a sălii și s-au străduit să fie atenți la prelegerea în derulare, având mintea oscilantă între două repere. Ba se concentrau să-l asculte pe profesor, ba se gândeau la viitorul relației cu ceilalți colegi. Dacă-i priveai, fără să știi ce-i în mintea lor, te-ai fi putut convinge imediat că fiecare, în felul său, ar fi dorit, parcă, o pauză mai lungă, în care să afle cât mai multe lucruri despre colegii de grupă.

Mai multe despre „gașca celor șapte”

Ca să vă satisfac curiozitatea, cu promisiunea implicită că nu veți neglija cursul de Drept civil și bazându-mă pe atenția voastră distributivă ☺, în timp ce audiați prelegerea universitară, vă voi spune câteva lucruri interesante despre fiecare dintre personajele de mai sus.

Să începem cu Teo. Cum ați aflat deja, Teo este o tipă curajoasă, conform propriei opinii, sau *tupeistă*, potrivit celor spuse de Ema. Ea nu este dispusă să cheltuiască timp pentru preamburii sau chestiuni introductive sterile, astfel că preferă și chiar adoră comunicarea concisă și directă. Unul dintre sloganurile sale este „*Nu am timp de poze, să trecem la acțiune!*”. Ce nu știați despre ea, întrucât încă nu v-am spus, dar veți afla acum, este că e fericita beneficiară a unei frumuseți cinematografice, cu o ținută fizică și vestimentară elegante și un zâmbet magnific, retras în colțul

Începutul studenției, sfârșitul inocenței

stâng al gurii. Parcă este coborâtă de pe un afiș hollywoodian clasic! Nu poți să n-o remarci și să n-o placi, atunci când o întâlnești, și nici s-o ignori, dacă este prin preajmă. Principiul ei în viață ar putea fi condensat în conținutul adagiului *carpe diem, quam minimum credula postero* („trăiește clipa și fii cât mai puțin increzător în viitor”). Teo este o persoană care vrea să trăiască prezentul și să se bucure de ceea ce se întâmplă în fiecare clipă, căci este conștientă că Fortuna i-a hărăzit multe calități, dar mai ales un corp impecabil.

De altfel, ea însăși spune că „*a fost norocoasă*” când s-a născut și că este „*o răsfățată a destinului*”. În calitate de observator neutru, pot spune că nu doar curajul sau tupeul sunt atuurile lui Teo, ci și siguranța conferită de faptul că este conștientă de calitățile din posesie, pe care, pur și simplu, dacă tot le are în dotare, le întrebuițează cu folos. În fapt, stilul ei este o combinație rafinată între curaj și tupeu, dublate de *arta inteligenței emoționale*.

În schimb, Emei îi lipsește tocmai curajul, calitate cu care am văzut că Teo a fost supra-înzestrată. Ema se situează, cel puțin aparent, aproape la polul opus, fiind ușor timidă, dar extrem de conștiincioasă. De fiecare dată când are în jurul său oameni necunoscuți, face un efort deosebit pentru a-și stăpâni emoțiile. Însă, după ce sparge gheața cu primele replici, în special dacă i se pare că au fost inspirate, începe să se simtă în largul ei, capătă un oarecare curaj și își înfrânează din ce în ce mai eficient emoțiile. Ema

este *studenta din prima bancă*, care nu ratează vreo activitate didactică și are foarte clar prefigurată scopul în minte: acela al obținerii unor rezultate maxime la orice disciplină de studiu. După cum am început descrierea ei, nu cred că v-ați așteptat la ce urmează, dar vă spun să Ema este foarte determinată. Dacă n-aș fi cunoscut-o și mi-ar fi povestit cineva despre ea, credeam că vrea să fie cea mai bună, deși nu are nicio șansă. Acum, după ce am aflat mai multe informații despre ea, vă pot spune că nimic din ce poate controla nu este la întâmplare. Nu-i place să fie *prinsă cu temele nefăcute*. Ea crede că, prin educație, oamenii pot deveni mai buni, mai altruști și mai înțelepți. Principiul după care ea se ghidează poate fi subsumat adagiului *repetitio est mater studiorum* („repetiția este mama învățaturii”), iar sloganul ei preferat este „*Succesul este 1% talent și 99% transpirație*”.

Pe George și Gabriel îi voi prezenta *la pachet*, întrucât nu numai că sunt prieteni, după cum vă spuneam mai devreme, ei chiar seamănă întrucâtva, sub aspect fizic și chiar intelectual. Amândoi sunt de statură medie, figuri comune: nici vorbăreți, nici discreți, dar cu planuri de viitor similare și clare. Ei sunt *tăcuții serioși din mulțime*, care-și văd de obiectivele stabilite. Deși nu sunt, la prima vedere par a fi frați, căci dacă-i privești spui că sigur există o legătură foarte strânsă între ei sau cel puțin ai convingerea că se cunosc de-o viață. Par doi tipi foarte ancorați în realitatea de zi cu zi, fără a fi sceptici, optimiști sau pesimiști. Mai degrabă, George și Gabriel pot

fi considerați realiști. Văzându-i, îți imaginezi că atunci când au covrigi îi mănâncă, fără să se gândească la delicatese, iar când viața le oferă situații dificile sunt în stare să conceapă o modalitate de îndulcire a momentelor amare. Regula lor în viață pare a fi cea surprinsă de maxima „*Ce-i în mână nu-i minciună*” sau „*Avem lămâi, hai să facem limonadă!*”.

A venit timpul să aflați câteva informații despre Ana. Ea este o tipă descurcăreață, dar nu în modalitatea ostentativă, ci discretă, relativ ușor vizibilă în mulțime. Nu iese în evidență într-un fel obositor, deși, în cadrul grupurilor din care face parte, ea este cea care, de regulă, găsește sau se străduiește să identifice soluții pentru problemele apărute, fie ele personale sau aparținând altora. Totodată, Ana este genul de persoană care nu te abandonează la greu, având un suflet mare cât un ocean, dar și o înclinație naturală spre generozitate. Ea găsește timp și energie pentru oricine are nevoie de ajutor. Principiul ei de conduită ar putea fi „*de gustibus et coloribus non est disputandum*” („gusturile și culorile nu se discută”). Așadar, Ana este cea care, la nevoie, te ajută fără să te întrebe de ce ai ajuns în situația dificilă și fără să aibă prejudecăți. În plus, ea este de părere că practica este esențială, plăcându-i foarte mult adagiul *teoria sine praxis sicut rota sine axis* („teoria fără practică este precum roata fără osie”).

Cu voia voastră, am ajuns la Igor. El este un tip interesant și sofisticat, având reale calități de actor de comedie. Este dotat cu spontaneitate

naturală, nu *studiată*, deși așa pare la prima vedere, și stăpânește într-o măsură rezonabilă arta dialogului, fiind un as al comunicării. Ce mai încoace sau încolo, are calități de mare orator! Uneori, pare că tratează totul în glumă, dar după ce-l cunoști îți dai seama că *umorul lui este lucru serios* și, mai mult decât atât, este un tip pe care te poți baza, căci modul lui de a fi nu este altceva decât un instrument de relaționare. El pur și simplu iubește lumea, viața și propriul destin, așa cum au fost ele configurate de către mama-natură. El nu-și propune să schimbe din temelii lumea sau să obțină gloria, ci să fie generos, să se simtă bine, să trăiască simplu și să se bucure de tot ceea ce-i omenesc. Sintagma care-l caracterizează cel mai bine ar putea fi „*amor fati et valere*” („iubește-ți soarta și fii virtuos”).

În fine, ultimul, dar nu cel din urmă, este Simion, un ins tăcut și relativ rezervat, dar nu pentru a-și ascunde carențele sau viciile, ci pur și simplu din motive de prudență. Nu-l deranjezi, nu te deranjează, îl bagi în seamă, te bagă-n seamă. I se potrivește rugăciunea Gestalt a lui Perls:

„Nu am venit în această lume pentru a trăi la înălțimea așteptărilor tale, iar tu nu ești în această lume pentru a trăi la înălțimea așteptărilor mele.

Tu ești tu și eu sunt eu, iar dacă, din întâmplare, ne întâlnim unul cu celălalt, e minunat”.

La fel ca Ana, Simion se integrează ușor într-o echipă serioasă, pe care la nevoie poate să o și conducă. Îi place să se implice în proiecte importante și este foarte serios în transpunerea practică a ideilor sale. Preferă să tacă și să facă. El se

orientează în viață după adagiul *aut tace, aut loquere meliora silentio* („fie taci, fie rostești ceva mai bun decât spune tăcerea ta”).

Un mesaj cât o lecție de viață

Și, uite așa, ne-am luat cu vorba și s-a încheiat prelegerea de Drept civil. În urma audierii cursului, studenții au rămas cu câteva idei principale despre Dreptul civil, subliniate concis de profesor, precum că această disciplină de studiu se ocupă de bunuri, drepturi, obligații și persoane și că reglementează legături sociale.

De exemplu, legea civilă stabilește cum se încheie un contract de vânzare, un testament, un contract de închiriere etc. Ideea centrală, reținută foarte probabil de întreaga audiență, a fost aceea că Dreptul civil este omniprezent, chiar dacă nu ne dăm seama, întrucât peste tot există oameni și lucruri, căci legea civilă orânduiește modul în care interacționează oamenii și stabilește drepturile sau obligațiile pe care aceștia le au asupra bunurilor ori unii față de alții.

Profesorul a mai spus că *Dreptul*, în general, și *Dreptul civil*, în special, operează cu multe ficțiuni. Una dintre ele este aceea că, alături de persoanele fizice – adică oamenii –, legea recunoaște existența persoanelor juridice. Persoanele juridice sunt entități colective precum companiile, asociațiile sau fundațiile. Spre exemplu, compania Apple este o persoană juridică, o abstracțiune, deoarece în realitate ea nu există. Are organe de conducere, sediu, angajați și produce diferite dispozitive, dar